

ว่าด้วยการในพระพุทธศาสนา
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

(พิมพ์ตามฉบับหนังสือพระราชาคณะพิเศษ พ.ศ. ๒๔๓๒)

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นพงศาตีสรมหิป
โปรดให้พิมพ์

๕ ๖
เมอบมะโรง พ.ศ. ๒๔๗๓

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

ว่าด้วยการในพระพุทธศาสนา

พระราชนิพนธ์

ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระพุทธศาสนานี้ แรกเกิดขึ้นคงจะถืออย่างไร
เป็นกาลนานไกลไม่ได้ความงามแท้เป็นที่เชื่อเป็นหนึ่งใด
ว่าต้นเหตุเป็นอย่างนี้ มีความดี ความอัครรรย
เป็นไหน จึงมีคนเป็นอันมากทั้งไพร่ทั้งผู้ดั่งคนมังมี
คนจนคนกินเข้านยถอ แล้วเล่าๆต่อไป และมีผู้
บริจาต ทรมย์สมบัติให้เกอหนุน เป็น คุณ แก่ผู้อุยฐาน
การบวชเรียน ประพฤติพรหมจรรย ในพระพุทธศาสนา
นี้เช่นประเพณีสืบมาในนาๆ ประเทศเป็นอันมาก ไม่ขาด
สายสืบมาจนกาลบัดนี้ คนที่ไปบวชเป็นพระสงฆ์สามเณร
เถรชี ว่าโดยสมมติรู้กันกลุ้มๆ ก็ว่าเป็นผู้เข้าไป

อธิษฐานคิดเป็นนิตยแลเล่าเรียนต่อทิดให้โตความรู้ เป็น
 ครูอาจารย์ ผู้^๕อื่นต่อไป ไม่ให้^๕สาสนาสถู พวกนั้นแต่
 ล้วนสมมติว่าเป็นบุคคลควร ทักฤหัสถ์แม่ มียศ เป็นเจ้า
 เป็นนายก็ต้องถวายนมัสการ และเป็น^๕ผู้ควรที่จะรักษาน
 ทัก^๕บิดาที่เขาให้ ในเวลายังคลามงคลการ และขุณ
 ภิรักษอครวครั้งที่ทำงานโกน^๕จุกลงท่า และงานย่าว
 สาวและควาใช้ควาตาย การศัพการ^๕ศหรือควารงาน
 ของคนที่หยากอวคัก ว่าใจ^๕บุญสุณธรรมได้สร้างวิคว
 อาราม ทำความอุปถัมภ์^๕พระพุทธานามานัน ๗
 จนวิควอารามก็มี^๕แผ่น^๕ชาน^๕เรีย^๕ราย^๕ไป ในบ้าน^๕น^๕ฮย^๕เมือง
 ใหญ่ที่เป็นเมือง^๕เซอ^๕ถือ^๕พระพุทธานามานัน และมี^๕ผู้^๕มา^๕บวช
 เป็นพระสงฆ์^๕สาม^๕เณร^๕เดอ^๕ธ เข้า^๕มา^๕คร^๕อบ^๕คร^๕อง^๕วิคว
 อารามเหล่านั้น^๕ทัก^๕คำ^๕ข^๕ล^๕หน^๕แห่ง จน^๕การ^๕นั้น^๕เป็น^๕ถิน^๕ฐาน
 ทาง^๕ท่า ของ^๕คน^๕ที่^๕ยาก^๕จน^๕อนา^๕ถา^๕หา^๕ท^๕พง^๕ยาก^๕เข้า^๕มา^๕อา^๕ค^๕ย
 เล^๕ยง^๕กาย^๕เล^๕ยง^๕ท^๕อง และเป็น^๕ทาง^๕เป็น^๕คล^๕อง^๕ที่^๕จะ^๕หา
 ความ^๕สุข^๕ต่อไป

ก็เพราะมีผู้ที่ไม่ถือศาสนาจริง ๆ เข้ามาแอบอิงอาศัย
 อ่างเตี๊ยะ ๆ อวคโงง ๆ ว่าตัวถือพระพุทธศาสนานั้นมากมาย
 มีมานาน แต่การครึ่งแ่่งการยห้สูตรหรืออรรถกถา
 ฎีกา อธิฎีกา ก็ยังเห็นท่วงทีกริยาชั้นเชิงวาจาของผู้
 กล่าวคมกรนนั้น ให้เห็นการอยู่อย่างจริง ๆ ค้วยกเทียบ
 เคียงไป ก็เมื่อค้ทอ้งคมกรพระยาพิใหญ่ พระสูตรพระ
 วินัยแท้ ๆ ก็ล้วนแต่เป็นทางกถา โลกตรปฎิสังขตคา
 หรือเป็นคำข้ขยข้ญชาให้ถือศีลวิสุทธจริง ๆ ก็คำท
 จะแคะและส้อเส้หาสิ่งต่าง ๆ ที่จะให้เข้าในศาสนานั้นมี
 น้อย ดงจะมีข้ตามพุทธาณุญาต ก็มิข้ขยข้ญชาเป็น
 เขตค้เป็นแคะเหมื่อนประมาณจิวรบาตร และประมาณ
 สัณญาจิกกฏ พิเคระห์ไปก็มิเป็นทหน้าข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้ข้
 เห็นเป็นแ่ค้ค้ข้
 หาข้
 ว่าเป็นของสงฆ์ของกลาง ในของเดิมพิเคระห์ไปก็มิ
 เป็นทค้ค้ค้ข้
 เพราะเห็นอิธิยาค้ข้

นั้นน้อมหนักในทางศีลทางภาวณา กล้ากว่าประสงค์
 อื่นอื่น ก็แต่ด้วยความรู้จักอริยาศัยท่านผู้เป็นคิงเต็ม
 คิงนี้ ก็เป็นเหตุให้รู้ท่วงที ของผู้ล่อ ๆ แหลม ๆ
 ลาม ๆ ที่มีมาอาศัยพุทธศาสนาเข้าณภายหลัง คนเช่น
 นั้นเพราะโลกเจตนามากขโมยหินฉกรร ก็มักพลาด ๆ
 พลั้ง ๆ ทำให้จับแดงไ้ แม้นถึงในบาฬีใหญ่ก็ยังไป
 ซ่อมแซมแต่มีเต็ม อย่าง เอส ภควโต สาวกสงโฆ
 เป็นอาทิไปแถมเข้าในท้ายสังฆานุสสติ ฤาจะเอาแวง
 แวงนั้นก็ในท้ายจุนธิสูตร ทำเป็นคำพระพุทธานุเจ้าเรียก
 พระองค์เองว่า ภควโต ชุ่มซำไป ถึงในสังฆานุสสตินี้
 ก็เห็นชัดว่าเกือไหลเล่ออยู่ เพราะผู้ที่เขารู้ประโยชน์
 เขาเห็นชัดหนักแน่น ว่าคำว่า ยทิทึ นั้นแลเลงอะไร
 ฤาในท้ายสังฆคุณคาถา ก็มีบาฬีเต็มว่า เต ทกฺขิณฺเญ-
 ยา สุกตฺตฺส สาวกา เป็นช่องที่จะไ้หีบขอกเชือกช่อ
 สัตว์บรณให้ข้อยแล้วเท่านั้นก็ยังไมพอกแก่ความประสงค์ ยัง
 พยายามให้ตรงหนักเขากออก แลมยาทเกอเต็มเกินยาท

เก็บตามตัวอย่างในข้างต้นเข้าว่า เอเตสุ ทินนานิ
 มหปุผลานิ อีกเล่า ก็เป็นที่ให้รู้อัธยาศัยของผู้ที่ฟังพา
 โลกามิยสุขในพระพุทธศาสนา พอใจจะพูดจะว่าชักชวน
 ให้เขาให้ หรือในคำ อรรถกถาว่าด้วยสรณคม แจก
 ปาณียาต ๔ ประการ , ญาติปาณียาต ๑ , ภัยปาณียาต ๑
 อาริยปาณียาต ๑ , ทักขิณฺเอยปาณียาต ๑ , ก็คำว่า ทักขิ-
 ณฺเอยปาณียาต^๕ เป็นที่เห็นว่าอัธยาศัยผู้กล่าวนั้นมอง
 จ้องหาช่องที่จะพูดคำว่า ทักขิณฺเอยโย^๖ นี้มากนัก
 เพราะในที่นั้นถ้าจะว่าโดยอรรถอันตรงควรจะว่า ปริมาจ
 จันตวิสุทฺธิ ปาณียาตจึงจะตรงแก่ปาณียาตที่จะเป็นองค์
 สรณคม ถึงว่าทักขิณฺเอยปาณียาตก็ไม่ผิดคอก แต่เป็นที่
 ให้เห็นความหยาดของผู้กล่าวในที่จะให้เขาให้เขาไหวเขา
 ขุชา^๗ ว่ามาทั้งนี้จะให้เห็นบุญญาของผู้แสรับโทษของ
 คนอัธยาศัยไม่บริสุทธิ์^๘ ฟังฟังจึงแอบอาศัยพระพุทธ
 ศาสนาแสวงหาโลกามิยสุขมีมานาน ก็ในคัมภีร์นียบ
 นิตานมีประมาณไม่สุด^๙ เล่าถึงคนนั้นคนนั้นทำอย่างนี้^{๑๐}

อย่างนั้นได้ช่วยเหลือเป็นสุขเป็นทุกข์ต่าง ๆ คนนั้นได้
 ถวายสิ่งนั้นได้ ให้สิ่งนั้นจึงได้ผลอย่างนั้น ๆ โดยอย่างเอก
 คัมภีร์สรรพทานานิสงส์ว่าพรรณนาถึงผลทานเป็นคัมภีร์
 โดถึง ๒๐ ผกกัมีแต่พรรณนาด้วยเรื่องทานทั้งนั้น จะมี
 คำว่าด้วยศีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์แต่สักนิกหนึ่ง
 ก็ไม่มี ก็เรื่องเช่นนี้แดงแจ๋บานแต่แยแสอยู่มากนัก
 ข้เกยจที่จะทักแล้วรู้เขาเถิด ว่าคนที่บังเกิดมามาอาศัย
 ในพระพุทธศาสนาหาโลกามิข ไม่ได้มีความคิดประกอบ
 ทิริโอตปยะ และจะรู้จักละอายแก่นักปราชญ์ทั้งหลาย
 ย่างก็ไม่มี ก็เมื่ออธิษาศัยใจคนเช่นนั้นเป็นอย่างนั้นเห็น
 ชัดอยู่ ควรหรือหนักปราชญ์ ผู้เห็นผู้รู้จะเชื่อใจเขาเหล่า
 นั้นว่า เขาจะรักษาศีลบริสุทธิ์อยู่จริง เพราะอธิษาศัยที่
 ไม่ได้มีอยู่แล้ว ก็คงจะก่อความชั่วความผิดทจจริตต่าง ๆ
 ที่เป็นการชักขวางแก่พระศาสนามีมาอยู่นั้นเอง เป็น
 ความผิดบักไว้ไม่มีค จนคนอื่นเขารู้แล้วเล่าลือไป ทำ
 ความเลื่อมใสของผู้ที่คนทุกศีลตั้งใจจะลวงหลอกให้ ๆ อยู่นั้น

เสื่อมเสื่อไป ก็การทูลสัลดยกรรมคนเก่า ๆ ในพระศาสนา
 เมอสมัยพงศาวดารบ้านเมืองต่าง ๆ อย่างพงศาวดารลังกา
 ก็ไต่ความมาว่ามีมากจนถึงลุ่มจมไป ผู้มีศรัทธาต้อง
 ไปหาพิศพระสงฆ์อันมาเพาะเป็นหลายครั้ง คุท้วงที่
 ในคัมภีร์ต่าง ๆ ของผู้กล่าวเก่า ๆ ก็ยังล่อ ๆ แหลม ๆ
 เกียจกันไม่ให้ คนพูด สงสัย สงกา ถึงขาราคี อย่างยาพิ
 ทักชีณาวิมังคสุตว่า ภวิสฺสนฺติ โข อานนฺท อนา
 คตมทุชานํ โคตฺรภูโน กาสาวกณฺฐา ทุสฺสีตา ปาป
 ธมฺมา ฯ ล ฯ วทามิ

และในอรรถกถานั้น เล่านิยายอบาสกคิยจอยด้วย
 เท้าโยนให้ ภิกษุทศิล ก็คำและนิยายอันผู้กล่าวสอน
 เขาไม่ให้รังเกียจสงฆ์ แต่ท่านทั้งหลายทั้งปวงทกวัน
 มาเช็ดขุไม่ให้รังเกียจบุคคลด้วย จะเทศนาอะไร ๆ
 เมอไรก็พอใจยกออกเช็ดขุแล้วก็เทศนาว่า ถึงภิกษุ
 องค์เคียวักขว่าสงฆ์ เพราะเส้นโลมา ของพระ
 มหากษัตริย์แต่ ละเส้น ๆ ที่ ติด อยู่ใน พระองค์ก็ชื่อ ว่า

พระมหากษัตริย์อยู่ หรือออกจากรบัสสาวะที่อยู่ในตัวคน
ก็เชื่อว่าคนอยู่นั่นเอง เทคโนโลยีใกล้เกลี่ยไปอย่างนั้น หรือ
ในยาพิฉัตถ์ที่ตนปริศนา วิชาสุสเมนนุติ ปรามสนโต
กาสมททุกุจิ ธข อีสัน เป็นค้นคักมาไว้ในสิบสอง
ตำนาน เป็นที่เห็นการว่าคักมาแซกเข้าใหม่ซัด ๆ
เพราะตำนานนำก็ไม่มีเป็นสิบสามตำนาน และในฉบับ
สิบสองตำนานของมอญของพม่า ของเขาก็ไม่มี จึงได้
รู้ท้วงที่ซัดว่า ผู้คักปริศนมาแซกเข้านั้นเป็นผู้พอใจที่จะ
ห้ามไม่ให้ใคร ๆ สงสัยภิกษุที่เป็นยาราชิก ชวนให้
ถือแต่กาสาวพัสตร์ ไม่ให้ถือตัวคน จึงได้มีนักปราชญ์
ทั้งหลายถ้อยคำมักเคาะลือเลือนว่าสุทรนเป็น คากาสาวก
กันเขาฟ้องยาราชิก

อนึ่งลทธิถืออกลุ่ม ๆ อยู่ในวัคิในวว่าลือ ๆ มานาน
ว่าพระสงฆ์จะตายอย่าให้ตายทึบผ้าเหลือง ถ้าตายทึบผ้า
เหลืองบาย เพราะเป็นกาสาวพัสตร์ของพระพทศเจ้า และ
พวกที่ไขหนักแล้วลือเลี่ยพูดแก้ตัวว่ากลัวจะว่าอชชฌมยา

ไม่ได้ แต่คนที่เขาขังขี้เขาคาคหมายว่าทาสสลยกรรม
จะเป็นพัน ไม่มีช่องที่จะผ่านแก้ไขแล้ว จึงบัญญัติ
คืนความเป็นภิกษุ ด้วยคิดว่าปาราชิกสักเสี้ยวแล้วก็หาย
ก็คิดเช่นนั้นจะแพร่หลายมาก จึงตั้งแต่งเป็นตำรามา
จนว่ากันออกไปตลอดถึงชาวบ้าน ว่าพระท่านอาพาธหนัก
แล้วท่านก็ประจุเสีย ว่าลัทธินั้นจนดังพระขเจกโพธิ์ คือ
ครั้งหนึ่งผู้หญิงเป็นอันมาก พาขึ้นไปเที่ยวทวัดพระ
เสด็จพน คุณเขียนตามปรายผนังศาลารายเก่า ถึง
เรื่องคนเปลี่ยคักกรวดเข้าในช่องโสตพระขเจกพทจนอน
ปรินิพพานอยู่ รูปพระขเจกพทจนนั้นผาจิรวรสยงตัสชาว
หมด ถึงเขียนอย่างพระนอนก็สีขาวไม่เป็นเหลืองเป็น
แดง จะเป็นอย่างเขียน ๆ ไว้อย่างนั้นแต่เดิมหรือ ๆ รงที่
ผสมฝุ่นทาเป็นผาเหลืองนั้น แสงแดดจะเลียซัดตามไป
ก็ไม่รู้เลย ผู้หญิงคนหนึ่งในพวกคุณเขียนนั้นร้องขึ้น ว่า
พระขเจกพทททำไมท่านจงครองผ้าขาว มีผู้หญิงคนหนึ่ง
มาร้องว่าอา เมื่อท่านจนจะนิพพานท่านประจุเสียแล้ว

ท่านพระนิพพานทัฬหีภาสวาสพัศตร์ไม่ได้ ถ้าไม่ได้ปุระ
ก็จะไม่ได้เข้าไปในพระนิพพาน ก็การลตทินมีผู้ถือลกซง
ถึงเพียงนทเคียว

ประการหนึ่ง เรื่องนิยายมหากษัตริย์ในลังกามีว่า ย่า
ภิกษุหนึ่งทรงคัมภีร์นิตเทศไว้ได้ แต่ภิกษุนั้นช้อนผู้หญิง
ไว้ใต้เตียง มีพระสงฆ์เป็นอันมาก เห็นว่าคัมภีร์
มหานิทเทศจะสูญ ให้ภิกษุหนึ่งไปเวียนภิกษุนั้นไม่ไป
อาจารย์รับว่าจะไปนั่งกำกับอยู่ด้วย ครั้นเวียนคัมภีร์
จบแล้ว คิษย์เข้าไปกราบทำอาจารย์ จึงมองเข้าไป
เห็นผู้หญิงนอนอยู่ใต้เตียง กลับมาพูดแก่อาจารย์เดิม
ของตัวว่าถ้าข้าพเจ้าได้ รุ่งนี้แต่เดิมมา ข้าพเจ้าจะไม่
ไปเวียนเลย

นิยายนี้ราชาคณะแก่ ๆ เก่า ๆ ก็พอใจเอาชนว่าชนยัน
เมื่อไรในหลวงชำระความชำระชิกวุ่น ๆ ก็ย่นวานิยาย
แต่ก่อนก็มีอย่างนี้ ครั้นนั้นก็เช่นต้นพระสาสนา พระ
คัมภีร์ทงปวงขงไม่ไต่ยกชนส่วยลาน เพราะการครั้งนั้น

ยังมีท่านที่ทรงไตร่ตรอง ทวิ่ตรอง เอกษัฏกมา ท่าน
 ก็ไม่ว่าฟ้องร้องอะไรกัน ทุกวันนั้ฟ้องร้องกันวุ่นวายนัก
 เป็นตรอนอกสมณพราหมณาจารย์ เป็นการไม่สบาย
 เพราะเป็นปลายพระพุทธศาสนา ราชาคณะแก่ ๆ บ่น
 อย่างนี้บ่อย ๆ ได้ยินว่ามา แค้นนิยายนั้นไปอยู่ในคัมภีร์
 ที่ลบลบลิตา ราชาคณะทุกวันนั้จะใคร่เห็นหรือไม่ว่าใคร่เห็น
 ไม่ทราบเลย

ก็เรื่องซึ่งพรรณนามาทั้งปวงนี้ ก็เห็นจะไหลออกมา
 จากวัดเขนเคิม ในที่ซึ่งถูกปากคนไม่ให้พศนินทา ด้วย
 ความทล่สลขกรรมนั้นแล ก็ตามพจนวคพจนวาทัวไป
 พระสงฆ์พวกใด ๆ องค์ใด ๆ คิจะทำให้ถูกศาสนาเทียว
 ศักยาหาฤาๆ ท่านทั้งหลายทั้งปวงก็เขนอันลงใจเห็นว่า
 พวกนั้นเขนเหมือนพวกเด็ก ๆ คันท่อการได้ บินได้ ฟัง
 ย่อมวังเกียจว่าเขนผู้จ้องง่า จะครหานินทาถูกคหมัน
 ท่านทั้งหลายทั้งปวง ก็เขนที่เห็นใจท่านทั้งหลายทั้งปวง
 มากอยู่แล้วไม่แกล้งว่า ความอนันนี้เป็นจริง ในแผ่นดิน

ก่อนพระสงฆ์ก็พยายามตั้งกองจะหลอกระหลอนจะล่อจะ
 ลวงพระเจ้าแผ่นดิน ให้ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใส
 ไปรศปราน พระกระแสน้อย่างไรก็หันไปอย่างนั้นว่าไป
 อย่างนั้น ขยิบตากันแล้วก็เพ็ดทูลไปตามพระกระแส
 ฝัก ๆ ถูก ๆ เมื่อมีเหตุอะไรขึ้นเล็กน้อยในพระราชฐาน
 คือประชวรหรือเจ้านายสลักสำคัญสิ้นพระชนม์ไป หรือ
 เกิดฝันเกิดไฟอะไรเป็นความประหลาด ราชาคณะ
 ก็กรูกันเข้ามาเฝ้าเยี่ยมเยียน ถวายหน้าถวาย ทาว่าเห็น
 แก่พระขรรค์ ฝ่ายพระเจ้าอยู่หัวเส้าท่านก็คิดหลอกล
 ลวงพระราชาคณะไปต่าง ๆ ว่าท่านใจบุญสุนทรรวม
 ศรัทธาเลื่อมใส นั่งไหนดก็มีแต่ทำบุญ ด้วยท่านคิดว่า
 พระสงฆ์นั้นข้อมเที่ยวไปสัมาหาแทบทุกเข้าเรือนทั้งในกรุง
 นอกกรุง จะไต่หาความคิดของท่านไปเที่ยวเล่าเที่ยวขาน
 ว่าเป็นพระโพธิสัตว์จะไต่ตรัสแก่พระโพธิญาณรอมร่ออยู่
 แล้ว แต่เจ้าแผ่นดินทุกวันนี้ไต่ค้เมือแก่ แต่ก่อนชุกชน
 ไปทุกตำบลหนแห่ง สวรรค์จะเสือกู้ออดเห็นค้และร้าย

ง่ายและยากทั้งในวัดในบ้าน จะว่าอะไรก็มักเคาะเล็ก
 เคาะน้อยถึงจิตต์ถึงใจไม่เกรงใจ ไม่กลัวคนโยราธ
 ที่เรียกว่าพระคันถรจนาคารย จนถึงท่านทั้งหลายจน
 กาลทุกวัน ขวครู่เท่าไรทันไปเสียหมดไม่มีท่านผู้ใดคิด
 จะล่อหลอกหลอนให้เลื่อมใส ถึงเจ้าแผ่นดินจะบวชจะ
 ไซ้มากมายอยู่หลายวัน หรือลูกเสียเมียตายวุ่นวาย
 อย่างไร ก็ไม่มีพระสงฆ์องค์หนึ่งองค์ใดมาถามมาได้
 มาเยี่ยมมาเยือน นอกจากเวลาสังฆการีไปในิมนต์มา
 ถึงใครจะต่อว่า ก็คงจะพูดว่าไม่มีโอกาสแก่อาตมา หรือ
 ว่าอาตมาภาพไม่มีโอกาส ต่ท่านทั้งหลายทั้งปวงสำคัญ
 เหมือนเจ้าแผ่นดินทุกวันนเซาริศฝรั่งเสียแล้ว ที่แท้จะ
 ไปเซาริศฝรั่งทำไม กะสาสนาแขกยิวของข้าว่าความ
 เหมือนเหมือนไม่น่าเชื่อ ว่าที่แท้ ในหลวงทกวันก็ถือพระ
 พทธสาสนา แต่ว่าดิชณะเพาะแต่เนื้อแต่แก่น เปลือกและ
 กะพรวง ๆ รัง ๆ สกปรกโสโครกทสละสมปะปนระคนอยู่ จะ
 ถือด้วยไม่ได้ เมื่อเห็นว่าสิ่งไรไม่คักจะคองตสิ่งนั้น ถึง

กระนั้นการอินทโคเป็น อย่างเป็น ธรรมชาติเป็นแบบแผน
 เคยมาแล้วก็ยอมให้ไปไปตามเคย แต่การที่พระสงฆ์
 จะขอขมา คอยหาเมียแม่หม้ายหรือลูกสาวแม่หม้าย
 ที่ไหนผู้ชายไม่มีจะหาช่องแซกเข้าไปทางนั้น หรือท่าน
 ที่ขอขมาจริงพลอยได้คุ้มได้แกงจุกปากเสีย แล้ว
 เกรงใจไม่ว่ากัน ประพฤติตนเป็นคนงมให้ต้องตำราว่า
 เป็นอย่างหนึ่งในสามเดนนั้นจะยอมไม่ได้ เดนสาม
 ประการ นั้นตามคำที่เขาว่า ก็นอง ๆ ทั้ง บ้าน ทั้ง เมืองว่า
 ไหลเดน งมเดน ระบายเดน คำที่มีเดนเป็นท้ายสาม
 อย่างนี้ได้ ยินด้วยกัน

ไหลเดนนั้น คือไหลเลื่อนเลอะเทอะจำสับจำห้าไม่ได้
 ใครไต่ถามว่าอะไรก็เออ ๆ อะ ๆ ไป ประสงค์แต่จะ
 ให้ชอยใจผู้พูดด้วยไม่ขัดเขา คำของตัวในเวลาหนึ่งขัด
 แก่คำของตัวในเวลาอื่นก็ไม่สังเกตลังกา

งมเดนนั่นอะไร ๆ เขารู้ด้วยกันกลุ้ม ๆ กิ่งมฉาย
 ง่วงงุนอยู่ไม่รู้

ระยำเดนนัน ^๕ คือการประหลาด ๆ ต่างอย่างที่ชาว
บ้านเขาไม่ทำ ชาววัดก็ทำ ขย่ำให้วามากไปเลย.

001065

27 ก.พ. 2530